

European
Consumer
Centre
Network

ECC NET - juuni 2020
koostöös

SAFER STREAMING

Ebaseaduslikest tellitavatest videoteenustest tulenevad ohud ja mida saate ette võtta

03 **Striimimisbuum**

04 **Kaks tellitavate videoteenuste süsteemi**

05 **Võlts vs ebaseaduslik**

VÕLTSID STRIIMIMISSAIDID –

06 **appi, ma olen lõksus!**

07 **nad kuritarvitavad teie andmeid**

08 **manipuleerimine teie seadmega**

EBASEADUSLIKUD SAIDID –

09 **varastatud sisu müümine**

10 **lastekaitseta**

11 **Kogu saadaval sisuga ja piirangutest vabastatud (ehk jailbreakitud) – mis see on?**

12 **Üleslaadimine ja jagamine**

13 **Sotsiaalmeedia ja ebaseaduslikud vood**

14 **Kasulik teada**

LISA

15 **Mida teha ja mida mitte**

21 **Lahtiütlus ja ilmumisandmed**

STRIIMIMISBUUM

Mugavus, mida pakub lemmikprogrammi vaatamine mis tahes ajal ja mis tahes seadmega, muudab video striimimisteenused tänapäevaste tarbijate jaoks uueks standardiks.

Viimastel aastatel on striimimistehnoloogia põhjalikult muutnud meediamaastikku, ühendades edukalt veebi- ja telemaailma. Sellise tulususega suudavad paljud

voogesitusevõtted kulutada rohkem kui klassikaline filmitööstus eksklusiivsete telesarjade ja filmide tootmisele, suurendades oma vaatajaskonda veelgi.¹

60%

globaalsest
allalaadimiste mahust
moodustab video²

42%

striimimistellimust
Euroopas rohkem igal
aastal³

89%

Y-põlvkonnast
striimib⁴

Tänapäeval hõlmab striimimine suurema osa ülemaailmsest interneti ribalaiusest. 2020. aasta kevadise koroonakriisi ajal kasvas see nii suurel määral, et Euroopa Komisjon kutsus juhtivaid pakkujaid üles langetama video kvaliteeti, et hoida interneti kiirust olulisemate teenuste, näiteks kodukontori veebikoosolekute jaoks.⁵

KAKS TELLITAVATE VIDEOTEENUSTE SÜSTEEMI

Tellitav videoteenus (inglise keeles **Video on Demand** või **VoD**) võimaldab vaadata ükskõik mida ükskõik millal ja korralikult ühendatud mobiilseadmega ka ükskõik kus, ilma et oleks vaja andmevoogu vaadates sisu alla laadida. Ühenduse loomiseks saab kasutada nutitelerit, kõiksuguseid arvuteid, nutitelefone, tahvelarvuteid ja isegi mängukonsoole.

IPTV

(INTERNETIPROTOKOLLIPÕHINE TELEVISIOON)

Juba olemasolevad ringhäälinguettevõtted, kes edastavad signaale kaabli või satelliidi kaudu, pakuvad nüüd ka internetipõhist televisiooni. Enamikul vaatajatest, kes saavad IPTV sisu interneti lairibaühenduse kaudu, on teleriboksid või nutitelerid ja valik tehakse elektroonilises programmijuhises. Spordiüritused, otseülekanded ja uudised jäävad tavapäraste televõrkude selgrooks ning on nüüd saadaval otseülekandena või tellimisel.

OTT

(OVER THE TOP) TEENUSED

Striimimise puhul viidatakse tavaliselt OTT-ettevõtetele, nii kohalikele kui ka üleeuroopalistele, näiteks Netflixile, Amazon Prime'ile või platvormile Sky / NOW TV.¹ Selliseid teenuseid saab edastada mis tahes ühendatud seadmesse, sõltumata teie internetiteenuse pakkujast või mis tahes spetsiaalsest lairibavõrgust. Mahukad telesarjade ja filmide teigid on klientidele suureks tõmbenumbriks. Uued, originaalsed ja eksklusiivsed tooted on samuti väga nõutud.

VÕLTS VS EBASEADUSLIK

JUUNI
2020

Piraatmaterjalide ebaseaduslik allalaadimine on viimastel aastatel vähenenud, sest kasutajad eelistavad turvalisi, mugavaid ja mõistliku hinnaga saite, selle asemel et riskida allikatega, kust võidakse alla laadida nakatunud faile ning millele võib järgneda õigusasutuste poolne menetlus.¹

Seaduslikke striimimissaite rahastatakse reklaami-, rendi- ja tellimismudelite abil. Selle äritegevuse

ebaseaduslikud kõrvalekalded on kasvanud püsivaks ohuks ja asendavad üha enam vanemaid

piraatluse vorme. Teine probleem on petusaidid, kus pelgalt teeseldakse tellimiste ja sisu pakkumist.

PETUSAIDID

Need püüavad kogenematuid tarbijaid võltstellimiste lõksu ja kuritarvitavad nende isikuandmeid.

PIRAATSAIDID

Need püüavad paista seaduslikud, et meelitada kasutajaid vaatama või ostma varastatud sisu (varastades samal ajal nende isiklikku teavet).

VÕLTSID STRIIMIMISSAIDID -

APPI, MA OLEN LÕKSUS!

Petturite tavaline trikk on mittekahtlustäratava avalehe esitamine ahvatleva meediasisu piltide või treileritega, mida saab vaadata tasuta lühikese prooviperioodi jooksul.

Pärast registreerumist avastate, et te ei pääse ikka lubatud sisu juurde. Kuna te pole midagi maksnud, võite arvata, et kahju pole tehtud ja tõenäoliselt unustate selle.

Mõni päev hiljem saate mitmesaja euro suuruse arve aastatellimuse eest, kus märgitakse, et tasuta prooviperiood muutub pärast mõnepäevase prooviperioodi lõppemist automaatselt aastatellimuseks.

NAD KURITARVITAVAD TEIE ANDMEID

Enamik pettuslikke striimimissaite ei majuta **üldse mingit sisu**.

Sajad sellised saidid järgivad ühesugust malli ja on üles pandud üle Euroopa ühtede ja samade kurjategijate poolt. Mõne aja pärast need kaovad, kui saadakse rohkem hoiatusi või kui õiguskaitseasutused need saidid sulgevad, muutes petturliku domeeni vähem tulutoovaks. Varsti ilmuvad saidid uuesti uute domeeninimedega all, alustades uut pettuste ringi.

Lisaks võltstellimiste müümisele saavad need saidid **kasu** andmepüügist: müües isikuandmeid, mis kasutaja registreerumisel sisestab.¹

Mõni võltssait saadab pärast registreerimist isegi isiklikke sõnumeid e-posti või SMS-i teel, väites, et turvalisuse huvides on vaja täiendavaid isikuandmeid. **Kõiki neid andmeid kogutakse müümiseks, sageli teistele kuritegelikele ettevõtetele.**

VÕLTSID STRIIMIMISSAIDID –

MANIPULEERIMINE TEIE SEADMEGA

Veel üks petturite tuluallikas on reklaam. Ekraanile võivad ilmuda agressiivsed hüpikreklaamid. Need näitavad sageli kahtlast sisu ja on programmeeritud raskesti eemaldatavaks ning nende sulgemine klõpsamisega teenib operaatorile tulu. Püüdes reklaame või võltsitud

veateateid eemaldada või, mis on kõige levinum, installides võltsitud vaatamistarkvara või koodekit, et saada lubatud sisu vaadata, nakatavad kasutajad kaksikümmend kaheksa korda tõenäolisemalt oma seadme viiruste ja pahavaraga, näiteks sellistega:¹

PUP – potentsiaalselt soovimatud programmid, tüütu ja kasutu tarkvara, mis aeglustab teie seadet

ebaseaduslikus tegevuses ja nõuavad trahvimaksmist või tasu tehnilise abi eest

REKLAAMVARA – näitab eikusagilt tulevat pealetükkivat reklaami

LUNAVARA – krüptib teie süsteemis olevad andmed ja küsib juurdepääsu taastamise eest raha

PAHAVARA – kahjulik tarkvara, mis saadab teie andmeid või kuritarvitab teie seadme ressursse

VIIRUSED AND TROOJALASED – hävitavad teie seadme süsteemi või varastavad isikuandmeid, näiteks kontaktandmeid, või avavad salaja tagaukse teie süsteemi

PAANIKATARKVARA – näitab võltsitud veasõnumeid või võltsitud süüdistusteateid ametiasutustelt, mis süüdistavad teid mingis

VARASTATUD SISU MÜÜMINE

Erinevad võltsitud või illegaalsed saidid võimaldavad kasutajatel sisu vaadata, kuid näitavad varastatud autoriõigusega kaitstud materjali, võttes loovatelt sisutegijatelt ja maksumaksjatelt ära õigusjärgse tulu, toites samal ajal sellega seotud kuritegevust. Selliste saitide kasutamine tekitab kahju laiemale üldsusele!

Kasutajad võivad kokku puutuda ka piraat- ja võltssaitide kombinatsioonidega. Sellised saidid teesklevad, et neil on suur teek ja meelitavad kliente tellima, näidates mõnda striimingut tasuta. Sellistel juhtudel on kogu kataloog pettus ning piiratud proovisisu paneb ohvrid taipamisega ja maksmise peatamisega viivitama.

Ebaseaduslikud veebisaidid püüavad paista potentsiaalsetele klientidele võimalikult legaalsed. Kuiebaseaduslikkus ei paista selgelt välja, on teenuse kasutajaid rohkem.

Mõnikord pole ebaseaduslikku saiti kohe lihtne tuvastada, sest kopeeritakse ehtsate platvormide kasutajaliideseid. 100 parimast ülemaailmsest ettevõttest 46 puhul leiti autoriõiguseid rikkumatelt saitidelt vähemalt üks nende kaubamärki kasutav reklaam. Kurjategijad teavad, et tuntud kaubamärkide reklaamid muudavad nende portaali usaldusväärsemaks.

LASTEKAITSETA

Kurjategijad ei hooli laste kaitsmisest kahjuliku sisu eest. Teismelistel ja lastel pole tervislikke piire välja kujunenud ning nad on eriti haavatavad, sest nad kasutavad oma mobiilseadmeid eriti palju. Nad on impulsiivsed ega mõista sisu õiguspärasust. Abiks ei ole ka asjaolu, et 56% kõigist veebisaitidest on

saadaval ainult inglise keeles. Ebaseaduslikud saidid pakuvad sageli pornograafilist või muud häirivat sisu või reklaamivad hasartmänge või kihlveoteenuseid, mis on nooremale publikule täiesti sobimatud. Ebaseaduslikud saidid ei takista alaealiste registreerumist.¹

1/3

internetikasutajatest
on lapsed²

1/2

11-16-aastastest lastest on
kokku puutunud tavapärase
internetiohtudega³

Lapsevanemad saavad nõu saidilt betterinternetforkids.eu

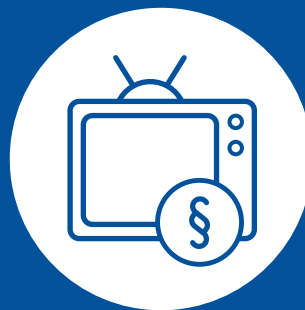
KOGU SAADAVAL SISUGA JA PIIRANGUTEST VABASTATUD (EHK JAILBREAKITUD) – MIS SEE ON?

Piraatsisu ei piirdu ainult OTT tehnoloogiaga, vaid on ka probleem IPTV-s. On ebaseaduslikke riistvaraseadmeid, mis on kahjulikud mitmel põhjusel. Niinimetatud **Kodi**-boksid on meediapleieri lisad, mis muudavad nutiteleri tõeliseks meediakeskuseks. Kodi „**kogu saadaval sisuga**“ (inglise keeles fully loaded) versioone müüakse manipuleeritud võimega esitada ebaseaduslikest IPTV allikatest pärit piraatsisu.

Ohud tulenevad elektrooniliselt ohtlikest **manipuleeritud seadmetest. Need on sageli Kaug-Idast imporditud odavad originaali, nagu näiteks Amazon Firesticks, imitatsioonid. Sellised diilerid on ka sageli juba enne tellitud kauba väljasaatmist veebi müügiplatvormidelt (näiteks eBayst) kadunud.**

Piirangutest vabastatud seadmetel **on piirangud mingi operatsioonisüsteemiga kaotatud ja need seadmed pole enam garantiiga kaitstud. Tehniliste probleemide ilmnemisel keelduvad tootjad ja müüjad parandamisest või raha tagastamisest. Piirangute kaotamise katse võib operatsioonisüsteemi kasutaja ees sulgeda, muutes seadme kasutuks.**

Ebaseaduslik riistvara võib sisaldada pahavara ja võimaldada häkkimist teie koduvõrku.

Ebaseaduslikke seadmeid ostvad kliendid riskivad raha kaotamisega, kui Europol sulgeb ebaseaduslikud pakkujad või need teenused lõpetatakse hirmus õiguskaitseasutuste ees. Tolliametnikud või turukorraldajad võivad konfiskeerida tellitud ebaseadusliku riistvara juba teel. Politseiaktsiooni korral võivad üleslaadijad sattuda juriidilistesse probleemidesse, kui nad tuvastatakse konfiskeeritud serverite andmebaasides.

ÜLESLAADIMINE JA JAGAMINE

JUUNI
2020

Jagamisplatvormidel olev sisu on enamasti autoriõiguse seadustega kaitstud.

Loata **levitamine** on **autoriõiguste ja kasutustingimuste rikkumine**. Kaitstud sisu üleslaadimine on ebaseaduslik.

Rippimine on ekraanil oleva sisu salvestamine ja failideks tegemine. Sellist võimalust pakkuvad saidid petavad teid väitega, et see on seaduslik, kuid kohtud arvavad teisiti. Allalaadimis- või ekraanisalvestusriistade

kasutamine või autoriõigustega kaitstud sisu üleslaadimine on seaduslike platvormide kasutustingimuste kohaselt keelatud ja rikkuja võib kasutajakonto kaotada.¹

Juurdepääs teie riigi arusaadavale autoriõigusele²

Paljud OTT kasutajad jagavad oma kontot sõprade ja pereliikmetega. Rohkem kui 66 protsenti Netflix'i kasutajatest jagab parooli, andes tulemuseks 2,5 vaatajat konto kohta.

Praegu pole OTT-d turunduslikel põhjustel veel selle nähtuse vastu midagi ette võtnud, kuid olukord võib muutuda.³

SOTSIAALMEEDIA JA EBASEADUSLIKUD VOOD

Peale võimaluse turustada 3 miljardile sotsiaalmeedia kasutajale, kasutavad kurjategijad ära nende peamist omadust – **jagamisvõimet**. Linke ebaseaduslikku sisu hoidvatesse kohtadesse või ebaseaduslike voogude juurde postitatakse järjest rohkem ja eriti suure hulga vaatajateni jõuavad ebaseaduslikult kogutud spordiülekanded.¹

Uusi täispikki filme, sarju või spordiülekandeid näidatakse nende mitteametlike kanalite kaudu ebaseaduslikult. Sisu omanikud võtavad meetmeid sotsiaalmeedias ja videojagamisplatvormidel olevate ebaseaduslike voogude vastu. Ilma loeta jagatud stiimimiseks kasutatud kasutajakontod võidakse seejärel kustutada. Isegi ainult isikliku kasutamise korral.

Internet võimaldab andmete ja sisu kasutamist ja jagamist enneolematu ulatuses ja see on tore, kuid igaühel on õigus ise otsustada, kas, millal ja kuidas oma sisu jagada. Pange tähele, et see ei muutu uue autoriõiguse direktiiviga, millest olete vahest kuulnud.²

KASULIK TEADA

Seaduslike pakkumisi on palju ja ebaseaduslike allalaadimiste arv on vähenenud, sest pakkumised muutuvad iga päevaga paremaks ja kergemini kättesaadavaks. Lisaks tavapärastele OTT pakkujatele saate autoriõigusi järgivaid platvorme kontrollida ka järgmiste linkidega:

üldine:

agorateka.eu

sport:

sroc.info

muusika:

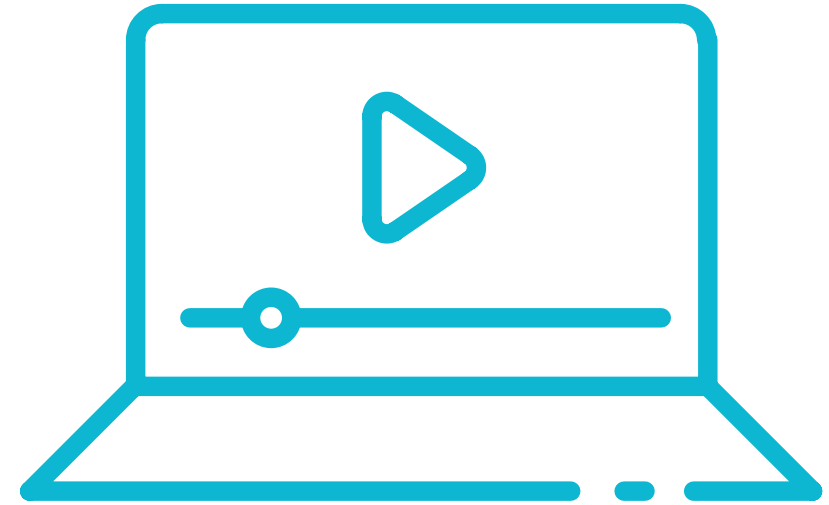
pro-music.org

Striimimisrakendused **võimaldavad teil käiva voo mõnes teises seadmes lõpuni vaadata. See on kasulik näiteks reisil ja siis, kui te ei saa filmi korraga algusest lõpuni vaadata.**

Kuna ülekantavust käsitlev direktiiv **kehtib kõigis EL-i liikmesriikides, peab teil enda striimingutellimusele olema juurdepääs sõltumata teie asukohast EL-is. Välismaal striimimisteenuse eest enam lisatasu ei nõuta ja teenusele ei tehta mingeid takistusi, kui viibite EL-i territooriumil.¹**

LISA

MIDA TEHA JA MIDA MITTE

ENNE REGISTREERUMIST TUTVUGE PÕHJALIKULT!

Ärge külastage halva
kuulsusega saite!

Kas see on teiste platvormide omast
võrreldamatult odavam? Kas tegu on väga odava
aastapakkumisega või mõne muu pakkumisega,
mis on liiga hea, et olla tõsi?

Kas neil on veel
avalikustamata sisu?

Kas see on teiste platvormide omast
võrreldamatult odavam? Kas tegu on väga odava
aastapakkumisega või mõne muu pakkumisega,
mis on liiga hea, et olla tõsi?

Võrrelge pakkumist
tuntud konkurentide
omaga!

Kas see on teiste platvormide omast
võrreldamatult odavam? Kas tegu on väga odava
aastapakkumisega või mõne muu pakkumisega,
mis on liiga hea, et olla tõsi?

KONTROLLID ENNE REGISTREERUMIST #2

Kas tekstis
on vigu?

Petturlikud saidid koostatakse üldmallide järgi ja mitmes keeles. Õigekirja- ja grammatikavead viitavad kahtlasele päritolule.

Kas saidil on kihlveo- porno-
või VPN-i reklaame, mida
võib-olla näidatakse tüütutes
hüpikakendes?

Kahtlased pakkumised on sageli
kombineeritud. Seaduslikud saidid ei
kuritarvita hüpikakendes kuvatavaid
reklaame.

Otsige märke! Kas
ilmumisandmed on olemas?
Kas on olemas teenuse
tingimused ja muu juriidiline
teave?

Petturlikud saidid ei näita kontaktandmeid
või näitavad vale- või postkastiaadresse. Neil
puudub kohustuslik juriidiline teave või see on
väär.

KONTROLLID ENNE REGISTREERUMIST #3

Kas kasutajatel on lubatud saidile üleslaadimine?

Võimalus üles laadida sisu, mis pole ise tehtud, on märk ebaseaduslikkusest.

Kas need väidavad end olevat seaduslikud või annavad nõu, kuidas blokeerimise korral nendele pääseda?

Blokeerimine internetiteenusepakkuja poolt, valeväited seaduslikkuse kohta ja puhverserverite loendid saidi blokeeringust möödaminemiseks, on selged märgid ebaseaduslikkusest.

Kas sait on otsingumootorite loendites keelatud või hoiatusportaalide mustas nimekirjas?

Enne registreerumist uurige, kas mingi otsingumootor on saidi keelanud või mõni interneti järelevalveorganisatsioon hoiatab selle eest!

KONTROLLID ENNE REGISTREERUMIST #4

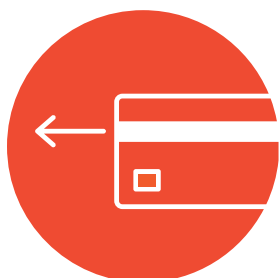
Kas saidil on mingi nupp „Telli kohe“? Kas sait teavitab teid kuludest?

Euroopaseaduste kohaselt peavad veebisaidid teavitama kliente kuludest ja võimaldama tarbijal nupuga kinnitada ärilepingu sõlmimine.

Kas on olemas võimalus klienditoega ühendust võtta?

Klienditugi (kui seda veebisaidil üldse pakutakse) pole kättesaadav. Ärge tellige, kui keegi ei vasta teie päringule!

Kasutage krediitkaarti või veebimakseteenuseid!

See võimaldab halvimal juhul kasutada tagasimakse või makseteenuse kliendituge. Samuti saavad operaatorid teie kohta vähem isiklikku teavet.

OLETE JUBA LÕKSUS? MIDA NÜÜD TEHA?

Ärge tehke ühtegi makset!

Sageli esitavad isehakanud juristid või inkassofirmad ähvardava sisuga arveid. Ärge laske end sellest heidutada!

Teatage sellest küberkuritegevust uurivale asutusele!

Teavitage teiste hoiatamiseks oma kogemusest politseid ja interneti musta nimekirja koostajat.

Nõu saamiseks pöörduge **kohaliku ECC esinduse**¹ poole!

Kui te pole kindel, et väited on õiged, või on sait, kus esitasite tellimuse, petturlik, küsige nõu kohalikust ECC esindusest.

European
Consumer
Centre
Network

Täiendavat teavet ECC-Neti kohta leiate [siit](#).

Täiendavat teavet FAMA kohta leiate [siit](#).

Ilmumisandmed

Avaldamise kuupäev **juuni 2020**

Projektijuht/autor **ECC Austria**

Graafika **Christina Zettl** / buero41a.at

European Consumer Centre Austria

Mariahilfer Straße 81, A-1060 Wien

www.europakonsument.at

www.facebook.com/europakonsument.at

E-post: info@europakonsument.at

Seda väljaannet rahastas Euroopa Liidu tarbijakaitseprogramm (2014-2020).

Co-funded by the
European Union

MEIE MISSIOON

30 Euroopa tarbijakeskuse (ECC) võrgustik teavitab tarbijaid nende õigustest ja võimaldab täielikult kasutada ühtse turu pakutavaid võimalusi.

KUIDAS ME TÄIDAME OMA MISSIOONI?

ECC-Neti õiguseksperdid aitavad tarbijatel oma piiriüleseid probleeme tasuta lahendada, pakkudes selleks tõhusat juriidilist abi.

Võrgustik pakub ainulaadset ülevaadet siseturu tarbijaküsimustest ja annab nende kohta usaldusväärset teavet, mida saab kasutada poliitika kujundamisel koostöös Euroopa ja riiklike sidusrühmadega.

Film & Music Austria (FAMA) **pakkus tuge sisu ja teksti tõlkimisel.**

LAHTIÜTLUS

Selle väljaande sisu kajastab ainult autori vaateid ja see on tema ainuvastutusel. Väljaande sisu ei pruugi peegeldada Euroopa Komisjoni ja/või Tarbija-, Tervise-, Põllumajandus- ja Toiduküsimuste Rakendusameti (CHAFEA) või mõne muu Euroopa Liidu asutuse seisukohti. Euroopa Komisjon ja CHAFEA ei võta endale vastutust selles väljaandes sisalduva teabe kasutamise eest.

Vastutus linkide eest: Teabematerjal sisaldab linke välistele kolmandate isikute veebisaitidele. Lingitud saitide sisu eest vastutab vastav saitide pakkuja või haldaja. Mainitud seaduslikud pakkumised on dokumenteeritud näited peamiste turuosaliste kohta. Nende mainimine ei ole nende pakutavate toodete/teenuste toetamine.